

דגם תשובות — בית, חינוך ומשפחה, מס' 005371, קיץ תש"ף

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השנים מן האחד"

א. (1) התכונה: גומלת חסדים.

חשוב שלכלה של יצחק תהיה דווקא תכונה זו כדי שתהיה מתאימה ליצחק, שגדל במשפחה גומלת חסדים.

(2) בני המשפחה אמרו שצריך לקרוא לרבקה ולשאל אותה.

רש"י למד מכך שנדרשת הסכמה של האישה ["מכאן שאין משיאין את האישה אלא מדעתה"].

(עמ' 15-16)

ב. (1) הטעם: כדי שיהיה העולם מיושב.

המבטל מצוות פרייה ורבייה עונשו גדול מאוד כי הוא מראה שאינו רוצה להשלים את רצון ה' ליישב את העולם.

(2) כדי שיהיה לילדים ייחוס משפחתי, ולאביהם יהיה קשר משמעותי איתם והוא יהיה גורם מחנך השותף בגידולם.

(עמ' 23-24)

2. יצר ויצירה

א. (1) הריב"ש פסק שאי אפשר להעניש את האיש רק על סמך טענות האישה, כי אין הוכחות לטענותיה.

(2) — שאיש זה לא ידבר עם אישה זו מטוב ועד רע.

— שלא ידורו באותה שכונה.

— אם הוא מוחזק כחשוד על העריות ראוי לגעור בו ולאיים עליו בנידוי.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שתי הוראות].

(עמ' 47-48)

ב. ציווי על שמירה מניבול פה בעת מלחמה ובכל מצב (עמ' 48).

ג. דיבור מכובד; הימנעות מקלות ראש; הימנעות מתנועות בעלות רמיזה מינית; הימנעות מחיבוק, נישוק ונגיעה; הימנעות מהסתכלות לשם הנאה; לכבד את האחר ולא לפגוע בו; לא להשפיל ולא להטריד.

[הערה למעריך: על התלמיד לציין שלוש הנחיות].

(עמ' 49)

3. קידושין ונישואין

א. (1) משמעות א — מרוחק ואיננו מותר.

משמעות ב — קשור.

(2) בני הזוג קשורים זה לזה, אך הם גם נדרשים להיות מרוחקים, להימנע ממגע פיזי בתקופת האירוסין.

(עמ' 71)

ב. "האישה מתקדשת" — האישה מיוחדת לאיש שמקדש אותה.

"האישה נקנית" — לאישה יש מעמד חדש בעקבות הקידושין.

(עמ' 72-74)

ג. — כדי שתהיה מזכרת בידה תמיד.

— כי הטבעת היא עגולה ואין לה סוף, כמו הברית בין האיש לאישה שהיא ברית עולם ואין לה סוף.

(עמ' 73-74)

4. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. (1) "קרן" – הרכוש עצמו שהכניסה לבית בעלה.
 "פירות" – הרווחים שהרוויחו מרכוש זה.
 דוגמה: אישה שהכניסה דירה. הדירה עצמה היא "קרן" והיא שייכת לאישה, דמי השכירות שמקבלים בעבור הדירה הם "פירות" והבעל זוכה בהם.
 (2) "להרוויח בהוצאות הבית" – להקל את עול הוצאות משק הבית ולתרום לרווחת המשפחה.
 (עמ' 89-90)
- ב. (1) שטר שבו רשומות התחייבויות של האיש לאשתו בזמן היותם נשואים, וכן התחייבויות למצבים שבהם יסתיימו הנישואים (מיתת האיש או גירושין).
 (2) כדי שלא תהא האישה קלה בעיני בעלה לגרשה בשעת כעס או מכל סיבה אחרת [ההתחייבות הממונית תעצור את האיש מלהחליט החלטות פזיזות ובלתי שקולות].
 (עמ' 91)

5. גירושין

- א. (1) יש מצבים שבהם בית הדין מכריח בעל סרבן לתת גט, עד שהוא אומר שהוא מסכים.
 (2) אם הנישואים אסורים על פי ההלכה (כגון כוהן הנשוי לגרושה); אם הבעל חולה במחלה מסוכנת ומדבקת; אם הבעל עקר; אם הבעל אינו מפרנס; אם הבעל אינו מוכן לחיות חיי אישות עם אשתו; אם הבעל נואף ובוגד; אם הבעל נטש את משפחתו; אם הבעל מתעלל פיזית או נפשית באשתו.
 [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני מצבים.]
 (עמ' 155)
- ב. (1) ילדים עד גיל שש נשארים אצל האם, ומעל גיל שש – בנות נשארות אצל האם ובנים עוברים לרשות האב.
 (2) העיקרון: טובת הילדים (ברוחניות ובגשמיות).
 הקביעה שקבעו חז"ל חלה כאשר אין עדיפות לאב או לאם, א: הקביעה שקבעו חז"ל מבטאת את טובת הילדים בדרך כלל.
 (עמ' 157)

פרק שני

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

6. בניית הבית

א. (1) איש ואישה שזכו – שמו של הקב"ה שוכן ביניהם, והרמז לכך הוא באות יו"ד שבמילה איש ובאות ה"א שבמילה אישה.

איש ואישה שלא זכו – הקב"ה מסלק שמו מהם ונשארים רק אש ואש.

(2) – הדבר הנכסף ביחסי איש ואישה הוא ששכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זכייה, השגה של דבר נכסף].

– אם יש לאיש ולאישה זכויות אז שכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זכות העומדת לאדם].

– אם איש ואישה זיככו את עצמם (או: את היחסים ביניהם) אז שכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זיכוך ועידון].

[הערה למעריב: על התלמיד להסביר על פי פירוש אחד למילה "זכו".]

(עמ' 100-101)

ב. (1) לגרום לאשתו צער.

(2) כי היא עלולה לבכות ולהצטער בנקל ["מתוך שדמעתה מצויה הונאתה קרובה"]. [לקבל גם: כי האישה פגיעה

יותר מן האיש].

(עמ' 102)

7. מצוות עונה

א. (1) על פי רש"י, האיש והאישה נעשים "בשר אחד" בוולד שנוצר משניהם.

הרמב"ן דחה פירוש זה כי עניין זה אינו מאפיין רק את מין האדם.

(2) הקשר בין איש ואישה ממשיך גם אחרי הביאה, והוא קשר מחייב.

(עמ' 120)

ב. גילויי חיבה בין בני זוג הם עניין שבינם לבין עצמם. החצנת הקשר האינטימי ביניהם מוזילה אותו ומפחיתה את ערכו

ואת עוצמתו (עמ' 121).

8. טומאה וטהרה

א. כאשר האישה אסורה אין כוח חיצוני שמונע מן האיש לבוא עליה, אלא רק הלכות טהרת המשפחה. הגבורה הפנימית

של האיש לנהוג על פי הלכות אלה היא שמונעת ממנו לבוא על אשתו (עמ' 131-132).

ב. 1. כמו שהיה העולם כולו מים לפני בריאת האדם.

2. טבע המים לנקות כל דבר המתכבס בהם.

(עמ' 136)

9. כיסוי ראש

א. (1) על פי דרשת הפסוק, בנות ישראל מוזהרות שלא לצאת בפרוע ראש. הראש נחשב פרוע כאשר הוא אינו מכוסה

באופן כללי, ולא כאשר מעט משערות הראש גלויות.

(2) ההקפדה המיוחדת של קמחית הייתה שלא ראו קירות ביתה את שיער ראשה.

שכרה של קמחית היה ששבעת בניה שימשו בכהונה גדולה.

(עמ' 145-146)

ב. היופי של האישה שגלוי לכול הוא היופי שמבעד לצמתה [כי אי אפשר לצמצמו], אבל השיער הוא יופי השמור לבעלה

(עמ' 148).

10. שאלות קצרות

על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. מאפיינים: בגדים לבנים; שאולים.

נימוק: כדי שלא לבייש את מי שאין לה.

(עמ' 17)

ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות (עמ' 43).

ג. העדים צריכים לראות את נתינת הטבעת, ולשמוע את החתן אומר לכלה "הרי את מקודשת לי" – כדי לתת תוקף

הלכתי למעשה הקידושין (עמ' 74).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11. בניית הבית

א. (1) איש ואישה שזכו – שמו של הקב"ה שוכן ביניהם, והרמז לכך הוא באות יו"ד שבמילה איש ובאות ה"א שבמילה אישה.

איש ואישה שלא זכו – הקב"ה מסלק שמו מהם ונשארים רק אש ואש.

(2) – הדבר הנכסף ביחסי איש ואישה הוא ששכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זכייה, השגה של דבר נכסף].

– אם יש לאיש ולאישה זכויות אז שכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זכות העומדת לאדם].

– אם איש ואישה זיככו את עצמם (או: את היחסים ביניהם) אז שכינה תשרה ביניהם ["זכו" – לשון זיכוך ועידון].

[הערה למעריך: על התלמיד להסביר על פי פירוש אחד למילה "זכו".]

(עמ' 100-101)

ב. (1) לגרום לאשתו צער.

(2) כי היא עלולה לבכות ולהצטער בנקל ["מתוך שדמעתה מצויה הונאתה קרובה"]. [לקבל גם: כי האישה פגיעה

יותר מן האיש].

(עמ' 102)

12. התנהלותה של משפחה

א. (1) מדוע הקדים יעקב לספר את קורותיו עם לבן ולא הסתפק בעובדה שזהו צו ה'?

(2) הרלב"ג למד שהשיח בין האיש לאישה צריך להיות בדרך של הסבר ושכנוע, ולא בכפייה.

(עמ' 183-184)

ב. (1) כי באמת הצלחת העשיר נובעת מכישרון מיוחד שיש לו.

(2) העשיר צריך לזכור שה' הוא שנתן לו את הכישרון הזה [לקבל: "זוכרת את ה' אלוקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל"].

(עמ' 191)

13. קרבה בין האיש לאישה

א. (1) על פי רש"י, האיש והאישה נעשים "בשר אחד" בוולד שנוצר משניהם.

הרמב"ן דחה פירוש זה כי עניין זה אינו מאפיין רק את מין האדם.

(2) הקשר בין איש ואישה ממשיך גם אחרי הביאה, והוא קשר מחייב.

(עמ' 200)

ב. גילויי חיבה בין בני זוג הם עניין שבינם לבין עצמם. החצנת הקשר האינטימי ביניהם מוזילה אותו ומפחיתה את ערכו

ואת עוצמתו (עמ' 201).

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

א. כאשר האישה אסורה אין כוח חיכוני שמונע מן האיש לבוא עליה, אלא רק הלכות טהרת המשפחה. הגבורה הפנימית

של האיש לנהוג על פי הלכות אלה היא שמונעת ממנו לבוא על אשתו (עמ' 211-212).

ב. 1. כמו שהיה העולם כולו מים לפני בריאת האדם.

2. טבע המים לנקות כל דבר המתכבס בהם.

(עמ' 213)

15. שאלות קצרות

על הנבחן לענות על שניים מן הסעיפים א-ג.

א. מאפיינים: בגדים לבנים; שאולים.

נימוק: כדי שלא לבייש את מי שאין לה.

(עמ' 17)

ב. כאשר אפשר לראות מבחוץ את המתרחש במכונית, ומכוניות עוברות אחת לכמה דקות (עמ' 43).

ג. הנימוק: עוני עלול לגרום לאדם לחטוא ולמרוד בה'.

היחס הנכון בין לימוד תורה לעשיית מלאכה: תורה קבע ומלאכה עראי [לא יעשה את המלאכה עיקר].

(עמ' 190)